

De dief bestolen - Deel 2

Daar zit Gijsbert, te piekeren en te bibberen van angst, achter een grote stapel bakstenen. Maar hij zit daar niet lang. Hij wordt opgeschrikt door het gelui van de Grote Klok van de kerk. Dan hoort hij geschreeuw: "Brand, brand!" En ook al zit hij verstopt en heeft hij een kwaad geweten, als hij "brand!" hoort roepen kan niets of niemand hem tegenhouden. Want als er brand is, ga je helpen. Stel je voor, de hele stad kan in vlammen opgaan! Gijsbert schiet zijn schuilplaats uit. Blussen moet hij! De rookwolken zijn al van een afstand te zien. Gijsbert rent ernaartoe, en hoe dichterbij hij komt, hoe banger hij wordt. De brand is niet ver van de Stalstraat, waar hij woont! Nog harder rent hij, de modder spat op tegen zijn kousen. Als hij op de plaats des onheils komt, is zijn opluchting groot. Het is niet hun huis dat daar in lichterlaaie staat. Er staat al een rij mannen, vrouwen en kinderen, die helpen met het bluswerk. Ze scheppen water op uit de stadsgracht en geven de emmers door aan elkaar. Ze werken als gekken, het zweet stroomt van hun zwarte gezichten. De vlammen slaan aan alle kanten uit het huis, het brandende rieten dak loeit als een waanzinnige. De hitte van het vuur is zo fel, dat de blussers lang niet dichtbij genoeg kunnen komen. Door de haast van het doorgeven klotst het water uit de leren emmers. De plonsjes water die ze op het vuur weten te smijten gaan meteen in rook op. Gijsbert ziet zijn vader met zijn bijl in de hand. Die moet helpen met het omverhalen van het gebouw dat ernaast staat. Zo proberen ze ervoor te zorgen, dat het vuur niet overslaat. Gelukkig is het alleen een schuur, die ze plat moeten gooien. Aan de andere kant gooien ze natte zeilen over het buurhuis. Maar het ziet er slecht uit. De bewoners van de straat lijken de hoop al te hebben opgegeven. Een paar vrouwen staan te schreeuwen en luidkeels te bidden, ze wringen hun handen en trekken zich de haren uit hun hoofd.

Dan geschiedt er een wonder: de lucht wordt zwart. Er klinkt gerommel. En opeens begint het te regenen. Niet zomaar een beetje. Een wolkbreuk! Je ziet bijna niets meer, zo donker is het nu. Het brandende huis sist als een bezetene, en dikke, witte rookwolken stijgen op van het uitdovende hout. Binnen de kortste keren is de straat veranderd in een wild stromende beek. De geur van brandend hout en riet vermengt zich met de lucht van natte aarde en mest. Een beetje verward staat de menigte te kijken. Het dringt nog niet helemaal tot de mensen door. De stad is gered! Er is maar één huis verloren gegaan. "Hoera!!" brult opeens een man. Dat is het startsein voor een woeste rondedans. Petten, hoeden en mutsen worden omhoog gegooid. Ze zingen liedjes en ze slaan mekaar op de schouders. De stad is gered! God heeft ons gespaard! Bij Gijsbert lopen de tranen over zijn zwarte wangen. "Dit is vast een goed voorteken", denkt hij. "Misschien vergeten ze me wel." Hij gaat naar huis. Het is tijd voor het middageten.

Als hij thuis komt, zit zijn moeder voor het vuur in de kamer. Ze heeft zitten naaien aan een tasje en knipt net het laatste draadje af. Op hetzelfde moment komt ook zijn vader thuis. Hij trekt zijn houten trippen¹ uit en zet die bij de deur. Vader en zoon zijn allebei zwart en doornat. Ze trekken droge kleren aan en vegen hun gezicht en handen af. Truitje klappt de tafel uit en schuift de stoelen voor vader, moeder en de kleine Janneken erbij. Over de tafel gaat een wit laken en dan de houten borden en lepels. Ze eten kippensoep, een soort dikke brei waarin ook allerlei soorten groente, erwten en bonen zitten. Moeder schenkt bier uit de stenen kan, behalve aan Janneken. Die krijgt melk. Vader gooit een afgekloven botje op de grond en daarna snuit hij zijn neus in het tafellaken. Gijsbert wil over de brand beginnen, maar zijn vader is hem voor. "Dat stuk ongeluk van een dief op de Varkensmarkt," begint hij. Gijsbert verbeeldt zich dat vader hem dreigend aankijkt en hij krimpt ineen.

¹ trippen waren overschoenen waarmee op modderige straten gelopen kon worden. Op deze manier konden mensen hun mooie schoenen beschermen.

“Ze hebben hem gegrepen! Wat zullen ze hem voor gek zetten! De hele dag in het schandblok staan! Dat zal hem leren!” Gijsbert denkt dat hij het niet goed gehoord heeft. Gegrepen? Schandblok? Gaat het dan niet over hem? Ergens binnenin hem begint er iets op te klaren. Alsof de zon weer gaat schijnen na een vreselijke regenbui. Zijn moeder ziet hem kijken.

“Heb je dan nog niks gehoord? Waar zat jij eigenlijk?” Gijsbert slikt, mompelt, humt wat. Gelukkig is zijn moeder zo vol van het gebeurde, dat ze zijn antwoord niet afwacht. “’t Was me een mooie toestand”, zegt ze. “Toen die schavuit wegrende is hij tegen Schele Leny opgebotst. Zij liep net naar huis met een vuurpot. Ze was vuur gaan lenen bij Grietje Simonsdochter. Zij liet de vuurpot² vallen en er vloog een vonk zó naar het huis van Maarten Jansz., God beware hem en zijn familie... alles weg. Die arme drommels.” Ze zucht diep. Maar het verhaal is nog niet afgelopen. “Die deugniet is lelijk op zijn gezicht gevallen! En toen rolde zijn buit ook uit zijn klauwen! Hij had de buidel van Lange Lou gegrepen! Afgesneden! Zo’n lelijk, zwart varken! Maar dat zat hem niet glad! Vette Jacob is bovenop hem gaan zitten, hij kon geen kant meer op. En het was voor hem maar gelukkig, dat toen de schout eraan kwam, en dat die hem meteen heeft meegenomen. Want als de mensen hem te pakken hadden genomen, nou, dan hadden ze wel raad met hem geweten! Maar hij ontloopt zijn straf niet! Ik heb gehoord dat ze hem met zijn oor aan de deur van het stadhuis zullen spijkeren, dat zal hem leren!”

Wat is Gijsbert blij. Wat stelt het stelen van een enkel haasje nou nog voor, na alles wat er vandaag gebeurd is? Nee, ze zullen hem wel meteen vergeven. Hij besluit maar meteen zijn wandaad op te biechten.

Vrolijk begint hij zijn avontuur te vertellen. Moeder zal wel blij zijn met de haas, denkt hij. Maar dat valt tegen. Terwijl hij vertelt, beginnen zijn vader en moeder steeds kwaaiër te kijken. Ze vinden het helemáál geen mooi avontuur! En het eind van het liedje is, dat hij van zijn vader een flink pak rammel krijgt.

Moeder kan de haas natuurlijk niet terugbrengen. Dus gaat ze hem gebruiken voor een heerlijke stoofpot. Morgen gaan ze die opeten. Maar morgen... morgen eet Gijsbert bij zijn nieuwe baas. Zo gaat de stoofpot aan zijn neus voorbij. Dat is nog de ergste straf.....

2 Vuur maken was veel werk, want er bestonden geen lucifers. Mensen lieten daarom meestal het vuur in de haard branden. 's nachts zetten ze er een vuurklok - een stolp van ijzer of aardewerk - overheen om te voorkomen dat er ongemerkt vonken uit zouden spatten. Als het vuur toch uit was gegaan, ging men wel eens vuur 'lenen' bij de burens. Het was vanwege het brandgevaar verboden met open vuur over straat te gaan. Daarom werd het gloeiende hout meegenomen in een gesloten vuurpot van ijzer.